

Rekommandation 3/2025
Forslag A 1979/UKK
Behandles af Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden

Betænkning over svar på REK 3/2025 om et trygt digitalt Norden for unge og børn (A 1979/UKK)

Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden foreslår, at Nordisk Råd tager svar på rekommandation 3/2025 hvad angår et trygt digitalt Norden for unge og børn til efterretning og anser den som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende.

Baggrund

Rekommandationen har følgende ordlyd:

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

at nedsætte en arbejdsgruppe om digitale medier, der skal undersøge muligheden for at øge den digitale forbrugerbeskyttelse i Norden gennem fælles nordisk regulering samt nationale tiltag.

Svar fra Nordisk Ministerråd

Nordiska ministerrådet för kultur tackar Nordiska rådet för rekommendationen om att inrätta en arbetsgrupp för digitala medier. Frågorna om hur barns och ungas digitala medievanor påverkar deras välmående har diskuterats flitigt i de nordiska länderna under de senaste åren, och tematiken berör flera ministerråd.

De nordiska kulturministrarna initierade och finansierade den nordiska tankesmedjan för tech och demokrati, som 2023 publicerade slutrapporten *En nordisk tilgang til den demokratiske debat i tech-giganternes tidsalder* med tillhörande rekommendationer. En av tankesmedjans rekommendationer lyder: "Børn og unges trivsel og sikkerhed online skal beskyttes, og der skal presses på for større borgerkontrol".

Mot bakgrund av detta beslutade de nordiska kulturministrarna (MR-K), social- och hälsoministrarna (MR-S) samt samlagsministrarna (MR-SAM) via Nordiska barn och ungdomskommittén (NORDBUK) att starta upp projektet *Nordiskt samarbete om tryggare digital demokrati för barn och unga*. Projektet leds av Nordens välfärdscenter och

ska under projektperioden 2024–2026 belysa den senaste kunskapen, forskningen och policy i Norden om digitala medier och barn och unga. Arbetet sker i samarbete med en nordiska styrgrupp bestående av tvärsektoriell representation från nationella myndigheter (mediemyndigheter, folkhälsomyndigheter och utbildningssektorn) och ungdomsexperter. Styrgruppen har i sin tur utsett en nordisk arbetsgrupp bestående av forskare och nationella experter på området.

Projektet ska resultera i en nordisk analys av positiva och negativa effekter av digitala medier på barn och unga, samt en översikt av de nordiska ländernas policy och insatser, och även internationella standarder och initiativ, för att säkra en tryggare digital demokrati för målgruppen. Utifrån analysens slutsatser samt konsultationer med olika aktörer ska gemensamma nordiska rekommendationer tas fram som kommer att presenteras till det Nordiska ministerrådet och andra aktörer.

Flera av frågorna som lyfts i utskottets betänkande hanteras eller kan hanteras inom ramen för projektet. För att möta utvecklingen krävs riktlinjer, lagstiftning och/eller tekniska lösningar som bidrar till att säkerhet kan integreras i design, innehåll och inställningar. Här är det relevant att se på vad som är möjligt att göra på nordisk nivå. Projektet ser på hur de nordiska länderna gemensamt kan adressera dessa frågor, och tillsammans med tech-industrin arbeta för att finna goda lösningar och minska de potentiellt negativa effekter som deras produkter kan ha på barn och unga.

Tematiken är aktuell i hela Norden, och ett fokus för såväl det svenska ordförandeskapet 2024, Finlands och Ålands innevarande ordförandeskap, samt det kommande danska. Det finns en vilja och ett intresse för att Norden ska kunna gå i bräschen för frågan, genom exempelvis en nordisk standard eller gemensamma riktlinjer. Under svenska ordförandeskapet anordnade Nordens välfärdscenter en digital folkhälsokonferens där bland annat barn och ungas digitala medieanvändning diskuterades ur en nordisk kontext. En konferensrapport har summerat konklusionerna härifrån.¹

Som del av Finlands och Ålands ordförandeskap arrangeras en konferens i september 2025 med rubriken *Medieläskunnighet och demokratiundervisning* för samhällelig resiliens, som delvis behandlar samma ämne och bland annat belyser förhållandet mellan algoritmer och demokrati. På konferensen presenteras även de första resultaten från det nordiska pilotprojektet *Nordisk MIK-index*, där mediemyndigheterna i Sverige, Norge, Danmark, Finland och Island har utvecklat en metod för att regelbundet mäta vissa aspekter av mediekompetensen hos befolkningen i respektive land.

¹ Good and equal health in the Nordics: Conference report: <https://nordicwelfare.org/pub/good-and-equal-health-in-the-nordics-conference-report/theme-2-screen-time-and-digital-media-use-among-children-and-youth.html>

I tillägg till projektet *Nordiskt samarbete om tryggare digital demokrati för barn och unga* har svenska ordförandeskapet främjat nordiskt myndighetssamarbete kring de nationella riktlinjer som har tagits fram i förhållande till barn och ungas digitala medieanvändning. Här utbyts erfarenheter kring utveckling, genomförande och utvärdering av nationella rekommendationer och riktlinjer. Dessutom främjas kunskap och dialog kring EU-förordningen om en inre marknad för digitala tjänster i förhållande artikel 28 om skydd för barn och unga online. Projektet avser att stärka nordisk samverkan i förhållande till EU och EU-kommissionen för att pressa tech-giganterna till starkare ansvarstagande. Bland annat anordnas ett expertseminarium i Bryssel i juni 2025.

Rekommendationerna från projektet *Nordiskt samarbete om tryggare digital demokrati för barn och unga* förväntas vara klara senast hösten 2026, och kan då ligga till grund för gemensam nordisk reglering såväl som nationella insatser. Nordiska ministerrådet vill inte föregripa projektets slutsatser, utan ser fram emot att behandla rekommendationerna när de är klara.

Nordiska ministerrådets sekretariat föreslår att frågorna som lyfts i utskottets betänkande vidarebefordras till projektledaren i projektet *Nordiskt samarbete om tryggare digital demokrati för barn och unga*. Sekretariatets bedömning är att den existerande projektorganisationen har både kompetens och mandat att hantera frågeställningarna, och att det i nuläget inte finns behov av att tillsätta ytterligare en arbetsgrupp.

Däremot finns goda möjligheter att stärka kunskapsdelningen mellan olika sektorer, då detta är tvärsektorieella frågeställningar som hanteras inom flera politikområden. I utarbetandet av detta svar har MR-SAM/NORDBUK, MR-S, MR-DIGITAL och MR-U involverats, och arbetsgruppens slutsatser och rekommendationer kommer delas med samtliga dessa sektorer.

Nordiska ministerrådet för kultur anser härmed att rekommendationen är uppfylld.

Udvalgets synpunkter

Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden ser meget positivt på det ambitiøse arbejde som Nordisk Ministerråd har igangsat for at skabe et trygt digitalt Norden for børn og unge.

Udvalget noterer at det igangsatte arbejde med projektet "Nordiskt samarbete om tryggare digital demokrati för barn och unga" sker i samarbejde med en styringsgruppe som i sin tur har nedsat en nordisk arbejdsgruppe, bestående af forskere og nationale eksperter på området. Dette ser ud til at svare nogenlunde til den arbejdsgruppe som Udvalget har ønsket nedsat.

Nordisk Ministerråd forsikrer også Udvalget om at flere af de spørgsmål, der rejser sig i Udvalgets betænkning, allerede håndteres eller vil håndteres inden for rammerne af det pågående projekt. Desuden forpligter Nordisk Ministerråds sekretariat sig til at videreformidle de spørgsmål der tages op i Udvalgets betænkning til projektlederen i projektet "Nordiskt samarbete om tryggare digital demokrati för barn och unga".

Udvalget mener at Ministerrådets svar kan betragtes som fyldestgørende og derfor foreslår Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden, at Nordisk Råd tager svar på rekommandation 3/2025 hvad angår et trygt digitalt Norden for unge og børn til efterretning og anser den som færdigbehandlet for rådets vedkommende.

Udvalget vil dog fortsat fastholde fokus på emnet og følge med i Nordisk Ministerråds pågående arbejde for at skabe et trygt digitalt Norden for børn og unge og ønsker en fortsat tæt dialog med Ministerrådet på området.

Udvalget ser især frem til at modtage rekommandationerne fra projektet "Nordiskt samarbete om tryggare digital demokrati för barn och unga" i efteråret 2026 og ud fra dem indlede en videre dialog med Nordisk Ministerråd om hvordan rekommandationerne kan bruges til at forsikre et trygt digitalt Norden for børn og unge.

Oslo, den 16. september 2025

Guðmundur Ari Sigurjónsson (Sf)

Kirsti Leirtrø (A)

Lars Mejern Larsson (S)

Per Husted (S)

Pinja Perholehto (sd)

Frederik Bloch Münster (KF)

Marko Kilpi (saml)

Noora Fagerström (saml)

Catarina Deremar (C)

Guðbrandur Einarsson (Vr)

Kathrine Kleveland (Sp)

Timo Furuholm (vänst)

Joakim Vigelius (saf)

Anna-Lena Hedberg (SD)